

SANCTITY OF CHRISTMAS AND OPTIMISM OF NEW YEAR REFLECTED IN AN ELECTRONIC TEXTBOOK ON MUSIC

Krasimira Georgieva Fileva – Ruseva

Academy of Music, Dance and Fine Arts - Plovdiv, Bulgaria, krassyfilleva@abv.bg

Abstract: The celebration of Christmas over the centuries has involved many folk and even regional traditions that are passed away, rejected and gradually forgotten by the modern man. Now more and more the main meaning of the feast - the intimate reverence for the newborn God, sacrificing himself for all of us and for his mother, the Virgin Mary - has been shifted from buying and receiving interesting, impressive, spectacular Christmas gifts, from arranging a lavish dining table, from a rich Christmas revel. On the other hand sending the old and welcoming the new year is traditionally associated with the anticipation of something new and good, positive change, happiness, prosperity, fulfillment of dreams. Increasingly, these personal, intimate expectations are shifting from care, where will we welcome the New Year, what will we wear to make a stronger impression, what will we eat in the festive evening. Christmas is a religious holiday specific to the Christian faith, while New Year is celebrated in the cultures where there is a chronology. Christmas has a certain date, and the New Year for Different Cultures begins in a different season. More by this glimpse is clear, first, that the two holidays differ essentially, and second, that the commercialization of our lifestyle and thinking largely unified and increasingly unifies those, essentially many different holidays. In order to limit the manifestations of negative trends that shift the main emphasis of the holidays, making them occasions to demonstrate our own success in society, it is important to further influence the on educating adolescents. When looking for an impact to overcome already rooted in the minds of youth attitudes, it is necessary to select tools that are modern, that evoke confidence, that are likable, attractive to young people. Spending more and more time in front of the computer screen communicating through their phones, teenagers are increasingly accustomed to trusting the electronic way of communicating as well as searching and finding the necessary information electronically. In sync with these attitudes is the new educational tool electronic textbook.

True to the notion that luxuriance, spectacularity, self-assertion and egotism are unrelated and should not disturb one of the two brightest Christian feasts - Christmas, I set as the aim of this study highlighting by placed in the electronic textbook tasks of the different nature of the two large following in rapid succession holidays, i.e. of the gracious intimacy, modesty and kindness of Christmas, and the glamorous splendor and catching optimism of the New Year. In this study I review the electronic music textbook for the fourth grade of the general education school in Bulgaria of Publishing House "Prosveta". The two holidays are reflected with:

- 2 presentations organized as team tasks. Since teamwork contributes to creating relations of mutual assistance, to neglecting of individualistic attitudes for the sake of the success of the common cause, this kind of organization is in line with the objectives of the study.

- 2 photo galleries designed to support the impressions accumulated by the presentations with additional brightly-sighted visual information. As one gets the main part of the information with which he operates, visually, the acquaintance with the exhibited photographs further enhances the impact of student presentations.

Keywords: electronic textbook on music, general education school, mass music education, Christmas, New Year

СВЕТОСТТА НА КОЛЕДА И ОПТИМИЗМЪТ НА НОВА ГОДИНА, ОТРАЗЕНИ В ЕЛЕКТРОНЕН УЧЕБНИК ПО МУЗИКА

Красимира Георгиева Филева-Русева

Академия за музикално, танцово и изобразително изкуство – Пловдив, България

krassyfilleva@abv.bg

Резюме: В празнуването на Коледа през вековете са били вплитани множество народни и дори регионални традиции, които отмират, отхвърлени и постепенно забравени от съвременния човек. Сега все повече основният смисъл на празника – съкровената почит към новородения Бог, пожертвал себе си заради всички нас и към неговата майка Света Богородица – е изместен от купуване и получаване на интересни, впечатляващи, ефектни коледни подаръци, от подреждане на пищна трапеза, от богато коледно угощение. От друга страна изпращането на старата и посрещането на новата година традиционно е свързано с очакване на

нещо ново и добро, на положителна промяна, на щастие, благополучие, сбъждане на мечти. Все повече тези лични, интимни очаквания се изместват от грижите, къде ще посрещаме Нова година, какво ще облечем за да направим по-силно впечатление, с какво ще се храним в празничната вечер. Коледа е религиозен празник, специфичен за християнското вероизповедание, докато Нова година се празнува в културите, в които има летоброене. Коледа има определена дата, а Новата година за различните култури започва в различен сезон. Още от този бегъл поглед става ясно, първо, че двата празника се различават съществено и второ, че комерсиализацията на бита и мисленето ни в голяма степен е уеднаквила и все повече уеднаквава тези, по същество много различни празници. За да се ограничат проявите на негативните тенденции, които изместват основния акцент от празниците, превръщайки ги в поводи за демонстрация на собствения ни успех в обществото, е важно да се повлияе още върху възпитанието на подрастващите. Когато се търси въздействие, с което да се преодолеят вече вкоренени в съзнанието на младежите нагласи, е необходимо да се подберат средства, които да са съвременни, за да извикват доверие, да се харесват, да са атрактивни за младите хора. Прекарвайки все повече време пред компютърния екран, общувайки чрез телефоните си, подрастващите все повече привикват да се доверяват на електронния начин на комуникиране, както и на търсене и намиране на необходимата информация по електронен път. В синхрон с тези нагласи е новото учебно средство електронен учебник.

Вярна на идеята, че пищността, зрелищността, самодоказването и самоизтъкването нямат връзка и не трябва да помрачават един от двата най-светли християнски празници – Коледа, поставям като **цел** на настоящото изследване открояването чрез поместените в електронния учебник задачи на разликата в характера на двата големи, следващи непосредствено един след друг празници, т.е. на богатата душевност, скромност и доброта на Коледа и бляскавата пищност и заразителен оптимизъм на Нова година.

В настоящото изследване разглеждам електронния учебник по музика за 4. клас на общообразователното училище в България на издателство „Просвета“. Двата празника са отразени с:

- 2 презентации, организирани като екипни задачи. Тъй като работата в екип допринася за създаване на отношения на взаимопомощ, на пренебрегване на индивидуалистичните нагласи в името на успеха на общото дело, този начин на организация е в синхрон с целите на изследването.

- 2 фотогалерии, създадени за подкрепа на впечатленията, натрупани от презентациите с допълнителна ярко въздействаща зрителна информация. Тъй като човек получава основната част от информацията, с която оперира, по зрителен път, запознаването с изложените фотографии допълнително усилва въздействието на ученическите презентации.

Ключови думи: електронен учебник по музика, общообразователно училище, масово музикално възпитание, Коледа, Нова година

1. УВОД

В празнуването на Коледа през вековете са били вплитани множество народни и дори регионални традиции, които отмират, отхвърлени и постепенно забравени от съвременния човек. Сега все повече основният смисъл на празника – съкровенията почит към новородения Бог, пожертвал себе си заради всички нас и към неговата майка Света Богородица – е изместен от купуване и получаване на интересни, впечатляващи, ефектни коледни подаръци, от подреждане на пищна трапеза, от богато коледно угощение. От друга страна изпращането на старата и посрещането на новата година традиционно е свързано с очакване на нещо ново и добро, на положителна промяна, на щастие, благополучие, сбъждане на мечти. Все повече тези лични, интимни очаквания се изместват от грижите, къде ще посрещаме Нова година, какво ще облечем за да направим по-силно впечатление, с какво ще се храним в празничната вечер. Коледа е религиозен празник, специфичен за християнското вероизповедание, докато Нова година се празнува в културите, в които има летоброене. Коледа има определена дата, а Новата година за различните култури започва в различен сезон. Още от този бегъл поглед става ясно, първо, че двата празника се различават съществено и второ, че комерсиализацията на бита и мисленето ни в голяма степен е уеднаквила и все повече уеднаквава тези, по същество много различни празници. За да се ограничат проявите на негативните тенденции, които изместват основния акцент от празниците, превръщайки ги в поводи за демонстрация на собствения ни успех в обществото, е важно да се повлияе още върху възпитанието на подрастващите. Когато се търси въздействие, с което да се преодолеят вече вкоренени в съзнанието на младежите нагласи, е необходимо да се подберат средства, които да са съвременни, за да извикват доверие, да се харесват, да са атрактивни за младите хора. Прекарвайки все повече време пред компютърния екран, общувайки чрез телефоните си, подрастващите все повече привикват да се доверяват на електронния начин на комуникиране, както и на търсене и намиране на необходимата информация по електронен път. В синхрон с тези нагласи е новото учебно средство

електронен учебник.

2. ПРЕДМЕТ, ОБЕКТ, ОБХВАТ, И ЦЕЛ НА ИЗСЛЕДВАНЕТО

2.1. ПРЕДМЕТ И ОБЕКТ

Тъй като **предмет** на настоящото изследване е музикалното възпитание в общообразователното училище в България и конкретно учебното помагало електронен учебник, в настоящия доклад разглеждам електронен учебник по музика. В помагалото са обединени печатното издание на съответния учебник, аудиозаписи на музикалните примери – произведения за слушане и песни за изпълнение (всяка от които е предложена в два варианта – с включено солово изпълнение и отделно записан само инструменталният съпровод) от компактдискете към учебния комплект. Освен тези елементи електронният учебник предоставя и допълнителна учебна информация, въпроси, задачи, добавъчен илюстративен материал и тестове за по-пълноценно вникване, осмисляне, емоционално възприемане и за проверка на усвояването на преподаваната материя. Най-голямо разнообразие се открива в електронните учебници на издателства „Просвета“ - за 1. - 4. - клас [1] и на „Просвета +“ - за 5. - 7. клас на СОУ [2]. По тези причини ще разгледам електронни ресурси – задачи, въпроси, музика – съдържащи се в електронния учебник към най-новия учебен комплект – този за 4. клас.

В статията е споделена идеята за ясно осъзнаване и чувстване на разликата между християнския празник Коледа и космополитния празник Нова година. Връзката във времето и отликите в характера на двата празника са **обект** на изследването.

2.2. ЦЕЛ НА ИЗСЛЕДВАНЕТО

Вярна на идеята, че пищността, зрелищността, самодоказването и самоизтъкването нямат връзка и не трябва да помрачават един от двата най-светли християнски празници – Коледа, поставям като **цел** на настоящото изследване открояването чрез поместените в електронния учебник задачи на разликата в характера на двата големи, следващи непосредствено един след друг празници, т.е. на благата задуховност, скромност и доброта на Коледа и бляскавата пищност и заразителен оптимизъм на Нова година.

2.3. ОБХВАТ НА НАСТОЯЩАТА РАЗРАБОТКА

Представеното изследване включва следните електронни ресурси:

2 презентации, организирани като екипни задачи.

2 фотогалерии, създадени за подкрепа на впечатленията, натрупани от презентациите с допълнителна ярко въздействаща зрителна информация.

В изследването не се разглеждат задачите, отредени в печатното издание на учебника, не са включени и електронните ресурси, предвидени в електронните учебници за 1., 2., 3., 5., 6. и 7. класове, тъй като те са предмет на отделно разглеждане.

3. ПРЕЗЕНТАЦИИ, ОТРАЗЯВАЩИ СПЕЦИФИКАТА НА ПРАЗНИЦИТЕ КОЛЕДА И НОВА ГОДИНА

В електронния учебник за 4. клас на учениците е предложено, като се разделят на екипи, да съставят презентации, в които да разкажат за различни народни обичаи свързани с отбелязването на Коледа. Тъй като работата в екип допринася за създаване на отношения на взаимопомощ, на пренебрегване на индивидуалистичните нагласи в името на успеха на общото дело, този начин на организация е в синхрон с целите на изследването.

През вековете в малки населени места, често изолирани едно от друго, са се зародили различни обичаи. Потопяйки се в атмосферата на тези народни традиции, четвъртокласниците могат да почувстват онази вяра, доброта и сплотеност на малката общност, която е неповлияна от съвременните потребителски нагласи. Издирвайки снимки за илюстриране на презентацията си, съчетавайки всичко това с озвучаване с подходяща за коледните празници народна музика, която по възможност, да е такава, каквато е съпровождала конкретните обредни действия, учениците ще усетят задуховната топлина на малкото общество, съставено предимно от роднини и обединено за посрещане на големия празник. За да се провокират четвъртокласниците да потърсят интересни обичаи, да обхванат, осмислят и подредят разнообразна и изчерпателна информация, задачата е организирана като конкурс за най-добра презентация. Готовите образци се представят пред класа и от тях се избира най-информативният, най-красивият, най-точно отразяващият атмосферата на Коледа.

Към темата за Нова година в същия електронен учебник е предвидено учениците да подготвят друга презентация – този път за това, как се празнува Нова година в различни култури, т.е. какъв е например обликът на китайската, вьетнамската, индийската, еврейската, или друга, избрана по тяхно желание, Нова година. Тази задача е по-разнообразна, информацията в нея е многолика и по-сложна за структуриране,

затова в условието са поставени въпроси, на които отделните екипи ученици, подготвящи презентацията, трябва да отговорят. Първият и основен въпрос е, на какво е символ Новата година в конкретното общество. Вторият въпрос е свързан с характера на празника – дали това е религиозен, семеен, официален празник. След това, на трето място трябва да се разкаже за обичаите съпътстващи празнуването. Четвъртият въпрос засяга това, кога, в кой сезон започва годината според конкретната култура. Поставено е изискване и за онагледяване на разказите с подходящи снимки, видеоматериали, които учащите обикновено изтеглят от интернет, а също и с музика. За да може да се направи съпоставка с информацията, показана от учениците чрез електронния ресурс по темата за Коледа, тази задача също представлява конкурс за най-добра презентация, като, по същите съображения са повторени и критериите, по които готовите продукти ще се оценяват. Въпросът за сравнение на двата празника – Коледа и Нова година – по характер, е зададен в края на условието за новогодишната презентация.

4. ФОТОГАЛЕРИИ, ПРЕДСТАВЯЩИ ПРАЗНУВАНЕТО

Тъй като човек получава основната част от информацията, с която оперира, по зрителен път, запознаването с изложените фотографии доизяснява идеята и допълнително усилва въздействието на ученическите презентации.

4.1. ФОТОГАЛЕРИЯ „КОЛЕДНО УКРАСЕНИ ДОМОВЕ“

Стара християнска традиция е предколедното украсяване на дома, с идеята той да придобие по-тържествен вид, да бъде още по-спретнат и приветлив, когато ще приюти цялото семейство за посрещане на светлия празник. Тази идея и този характер са отразени във фотогалерията „Коледно украсени домове“. Фотоколекцията е поместена на страниците посветени на Коледа в електронния учебник по музика за 4. клас. Снимките от поредицата са подбрани така, че да представят душевната атмосфера, топлотата на празника. Акцентът във фотогалерията пада върху фамилната сплотеност, родовата задружност и най-важното – тихата скромност на появата на Исус Христос на света. Избегнати са фотографии, в които смисълът на религиозния празник е подменен от излишния, несъвместим със съкровеността на Коледа блясък и помпозност. Цялата колекция от изображения внушава преклонение, почит към новородения Бог. Фотографиите са белязани от премереност, като сред най-важните критерии за подбора им са чувството за мярка и присъствието на християнската тематика в снимката.

4.2. ФОТОГАЛЕРИЯ „НОВОГОДИШНИ ФОЙЕРВЕРКИ“

Чрез фотоколекцията „Новогодишни фойерверки“, разположена в електронния учебник на страниците с новогодишна тематика, се внушава, че Нова година може да бъде посрещната достатъчно пишно и бляскаво, без ние да демонстрираме и да натрапваме на другите хора собственото си благополучие. Шумното великолепие на новогодишните фойерверки, подбрани между най-ефектните от цял свят, показват, освен различните представи за Нова година, също и многоликата и пъстроцветна естетика на различните народи. Поредицата създава усещането, че можем да празнуваме щастливо, мирно и заедно, обединени в нетърпеливия си оптимизъм да осъществим мечтите си, весело „прелитащи“ през часовите зони за догонване на блясъка на тържествения момент, че себеизтъкването за сметка на другия няма заразителното въздействие на обединеността ни пред всеобщото очакване на тържеството на доброто, мира, сполуката и щастieto.

5. ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Четири разгледани електронни ресурса са една малка стъпка към възпитаване на смиреност, почит и преклонение пред саможертвата на Бог, която всъщност празнуваме на Коледа и недопускане на алчността, на показното демонстриране на лукс, т.е. на високомерността и доминирането над другия да помрачават очакванията за щастие, които всички възлагаме на Нова година. Въпреки това, съчетани с цялостната ми работа в тази насока като автор на електронни учебници по музика за общообразователното училище, тези задачи са част от моите усилия за пробуждането у младите хора на духовността, за възпитаването на почит и уважение към светостта на празниците, на усет към красивото и възвишеното. Те са част от моята борба срещу бездуховността, срещу издигането в култ на материалното, срещу алчността, срещу общуването от позицията на имация, т.е. на силния, което води до ученическа агресия.

ЛИТЕРАТУРА

- Гарднър, Х. (2004). *Нова теория за множествените интелигентности на 21. век*. София.
 Генчева, М. (2012). Методически технологии при овладяване на партитури за народен оркестър“, Унивeрситетско издателство „Епископ Константин Преславски“, с. 88 – 89

Manolova, V. (2014) ‘The Phenomenon “Emotional Thinking’, *International Journal of Literature and Arts. Special Issue: Musical Theory, Psychology and Pedagogy*, Vol. 2, No. 5-1, October, pp. 77-83.

Минчева, П. (1994). *Музикалното възпитание в общообразователното училище*. София.

Zhekova-Stoyanova, Romyana Stoyanova (2014). Methodological Principles of Piano Technique in the Stages of Development, *International Journal of Literature and Arts. Special Issue: Musical Theory, Psychology and Pedagogy*. Vol. 2, No. 5-1, pp. 42-48